

Lucía Gricman, psikologoa

“ZURE EROMENA BIZITZAREN ALDEKOA DA? ORDUAN ARAZORIK EZ, LOTURA SOZIALA GALTZEA DA ARRISKUA”

Psikologoa eta argentinarra da Lucía Gricman, eta buruko gaitza duen jendearekin asanblada oso emankorrak egiten ditu, Buenos Airesko zentro terapeutikoan. Eromenaz, medikalizazioaz eta psikoanalisiar jardun dugu.

Mikel Garcia Idiakez
@mikelgi

Zehazki zer egiten duzue zuen egoitzan?

Egonaldi terapeutiko intentsiboa egiten dugu, aurrez zentro psikiatrikoan sartuta egon diren pazienteekin; trantsizio moduko bat da, gizarteratzeko. Pertsona batek bere buruarentzako edo gainekoentzako arriskua duenean, zentro batean sartzen da, eta arrisku hori desagertzeko denean, prest dago gurera etortzeko. Errehabilitazioaz gain (bizitza antolatzen laguntzeko) tailerrak egiten ditugu, sormena eta espresioa sustatzeko (txotxongiloen bidez, irrati bidez...), sormenetik abiatuta berreskuratu daitekeelako gizartearekiko lotura.

Sormena da beraz gakoa?

Eromenak lotura soziala galtzera eraman zaitzake, eta gizartera lotuta egoteak ez du esan nahi ekonomikoki produktibo izatea, beste pertsonekin harremana edukitzeko gogoia izatea baizik; buruan gertatzen den gauza hain berezi hori (batzuk gaixotzera daramatzana), hain zurea den hori plano kolektibo batera eramateko modua da sormena, besteei zure ekarpena egiteko modua. Gogoan dut delirio paranoikoak zituen pertsona batek delirio horiei buruzko komikia sortu zuela; gizarretik bakartuta eta isolatuta uzten zuen eromen horrekin zerbait egin zuen, besteekin partekatzen.

Bada esaten duenik eromena ez dela existitzen...

Truman Capoteren esaldi bat datorkit

burura: “Ez da beharrezkoa ero egotea hemen bizitzeko, baina gauzak errazten ditu”. Hor kokatu ohi naiz, pazienteekin hitz egiteko. Hasteko, konnotazio gutxiesgarria kentzen diogu ero hitzari, ez da zerbait txarra, denak bihurtu gaitzke ero egoera jakinen aurrean. Baina “denak gara eroak” baieztapenaren erlatibismoa tontakeria bat da, zure eromenak eraman zaitzakeelako adibidez zure burua eta besteak arriskuan jartzera. Denak gaudela ero? Hala pentsatu nahi baduzu ados, baina noiz aldentzen zaitu zure eromenak bizitzatik? Hori da gakoa; Nietzschek zioen moduan bizitza da balantza: zure eromena bizitzaren aldekoa da? Orduan ez dago arazorik, baina bizitzatik (sozializaziotik) urruntzen bazaitu esku hartu behar dugu. Hori da gure irizpidea.

Hori da sendatzea?

Hori bera, zure eromenak bizitzen utz zaitzala. Egin behar duguna da pertsona bere komunitatetik ahalik eta gertuen mantendu. Eta ez naiz ari beti zoriontsu egoteaz, sendatzea ez delako ez sufritzea, sufrimendu hori eramateko eta horri aurre egiteko baliabideak izatea baizik.

Gero eta gehiago jotzen al dugu dena patologizatzerara?

Bai, batez ere haurtzaroan, eta oso larria da, haurtzaroa psikiatrizaratu eta medikalizatu egiten delako. Droga-enpresa erraldoia den AEBetatik dator kigu joera eta umeen portaera oinarrikoenak medikatzen bukatzen dugu. Ume bat bizia izatea osasun onaren sintoma da, baina geldituta egoteko medikatzen dute. Ikastetxeak gain hartuta

daude, gazteek dituzten arazo sozialak eskolak jaten dituelako eta ohiko prozesua da ume ‘zaila’ kabinete psikologikora eramatea, hortik psikiatrara, eta psikiatratik medikatuta itzultzen da ikasgelara. Ez zaigu burutik pasatzen eskola birpentsatu behar dela, errazagoa da ikaslea patologizatzea eta statu quo bere horretan mantentzea. Arazo sozialak indibidual bihurtzen ditugu eta egokitzen ez dena kanpoan uzten dugu, eromenarekin berdina gertatzen da. Badakizu zer esan zigun asanbladan paziente batek? Beraiek sentikorrak direla, triste eta otzan nahi gaituen sistema honekiko sentikorrak, eta horregatik daudela egoera horretan.

Pazienteen asanbladak antolatzea da zure ardura.

Hasieran ez zuten ulertzen nik esatea bat gehiago nintzela, denek ahotsa eta lekua zutela asanbladan. Subjektu politiko bezala birpentsatzen dugu gure burua, hiritar bezala, eta albisteez eta aktualitateaz hitz egiten dugu, hedabideek saldu nahi digutenaz... Gizartean pasatzen denaz pentsatzea ere terapeutikoa delako: giza kolektibo baten barruan parte hartzeak sendatu egiten du, bizitzeko gogoia ematen digu berriz ere. Minoriez asko hitz egiten dugu adibidez, gehiengoarekiko ezberdintzat hartzen diren kolektiboek, gurea barne. Berriki delirio asko jasan dituen paziente batek esan digu laguntzeko beharra sentitzen duela; asanbladan gaia aterata jendeak esaten zuen lehenengo norbere burua sendatzea komeni dela, eta bukaerarako ondorioztatu genuen besteei laguntzea terapeutikoa izan daitekeela. Bakarrik eta triste egon

naiteke, baina besteari on egin badiezaioket, hobeto sentituko naiz.

Edo Orlandoko diskotekan gertatuko sarraskiaz aritu ginenean, ikusi genuen hedabideek beti dutela jokabide berdina, errua ero bati leporatzea, indibidualki, atzean arazo sozial larriagoa dagoela pentsatu beharrean. Baina AEBetan arnabak eskuratzeko dagoen erraztasunaz aritu ginen eta niretzat lorpen handia izan zen pazienteez eromena deslotzea arriskutsua dela dioen estigmatik.

Gaixo egoteak eta gaixoa izateak zer esan nahi duen ere eztabaidatzen dugu. Kontatu nien duela gutxi esan zidatela asma nuela eta medikuz mediku denek azpimarratzen zidatela asmatikoa nintzela. Zer pasatzen zait etiketa horrekin eta zer egingo dut horren aurrean? Etiketez pentsatzeko balio izan digu, ez dutela zertan jende aurrean etengabe euren burua ero gisa aurkeztu, eurak gaizki baleude bezala eta gainerako guztiak ongi, bizitzaren parte ez balitz bezala une batzuetan ongi eta beste batzuetan gaizki egotea.

Egungo gizartea ero al dago?

Nire irakasle batek esan zidan egungo gizartearen gauzarik larrienetakoa normaltasuna dela. Muga indartsua dago normal izatearen eta ez izatearen artean, hori da egungo gizarteak sortzen duen fikzio handia. Parte izatea edo ez, horra hor bizi dugun patologia kolektiboa, kanpoan geratzeko arriskua oso gaizki daramagulako eta dena hainbeste psikopatologizatzen denez oso erraza delako kanpoan geratzea. Azkenean denak gaude at, normal izan nahi eta inork ez duelako fikzio hori lortzen. Kanpoan geratu naizenean, zer egin beharko nuke, berriz ere normal izaten ahalegindu, ala nire ezberdintasunetik jokatzen ikasi?

» “Eskola birpentsatu beharrean, errazagoa da ikaslea patologizatu eta medikatzea. Arazo sozialak indibidual bihurtzen ditugu eta egokitzen ez dena kanpoan uzten dugu”

Psikoanaliaren lurraldea da Argentina.

Batzuek uste dute psikoanalisi dela isilik geratu eta jendea entzutea, eta ez da hala. Mundua entzuteko jarrera etiko eta politikoa da psikoanalisi, eta praktika antikapitalista da, zure burua birpentsatzeko aukera ematen duelako, bizitzen ari zarena eta hartzen zoazen erabakiak zuk nahi duzunarekin lotuta al dauden hausnartzeko.

Psikoanalisi al da arazoei aurre egiteko modu onena?

Ospitale psikiatriko batean bukatu duten delitugileekin aritu naizenetan, sarri buruko gaitzetik harago mundutik at utzi duen problematika sozial bat ere ikusten dut eurenengan, horrek ere eragina izan duela hartu duten bidean. Hortaz, ikuspegi sozialetik ere erantzun beharko genioke arazoari, kasuan kasu. Argentinan, esaterako, deso-

» “Parte izatea edo ez, horra hor bizi dugun patologia kolektiboa, kanpoan geratzeko arriskua. Azkenean denak gaude at, normal izan nahi eta inork ez duelako fikzio hori lortzen”

“Jatorrizko komunitateen genozidioaren gainean eraikitako gizartea da argentinarra, arazo identitario handia dugu eta horregatik gure buruari galderak egiteko beharra dugu”.

reka soziala oso handia da eta ezin dugu norbait entzun eta bere ekintzengatik moralki epaitu, pertsona horrek ez badu inoiz babes sozialik aurkitu edota biolentzian hezi bada. Gazte argentinarrak marjinatu artean asko zabaldu da pasta basea [kokainaren antzekoa] eta drogaren atzaparretan erori denarekin ez duzu pentsatzeko asti askorik, ekin beharra dago. Psikoanalisi edo beste edozein terapia indibidual gainditzen duten arazoak dira.

Kasuan kasu, beraz, ikuspegi psikoanalitiko, psikologiko, psikiatrikoa, soziala... uztartu daitezke.

Arazoei aurre egiteko modu asko daude, psikologo-psikoanalistak daude, psikologo-psikiatruk, terapia kognitibo-konduktualak... Soluzio azkar batek balio badizu, primeran; psikoanaliak gonbidatzen zaitu zure buruari pixka bat gehiago galdetzera, baina ez baduzu galderarik eta ondo bazaude segi aurrera zure bizitzarekin! Kontua da Argentinan gure buruari galdetzeko behar handia dugula. Nire teoria da jatorrizko komunitateen genozidioaren gainean eraikitako gizartea garena, europarron seme-alabak, eta arazo identitario handia dugula; horrek bultzatzen gaitu galdetzera, nondik gatozen, zer egiten dugun, zer garen... ■